

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie II./2023
Senát III

Nález:

spisová značka	III. ÚS 371/2022
populárny názov	Trovy konania - procesné spoločenstvo
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	26.01.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	<p>Strany v spore majú voči sebe navzájom kontradiktórne postavenie, sú si navzájom protistrany. Ich záujem na výsledku sporu je rozdielny, kontradiktórny. Ich tvrdenia sa navzájom vylučujú, spravidla nemôžu byť obe pravdivé ani obe nepravdivé, pravdivé je práve jedno z nich. V kontradiktórnom postavení teda môžu byť vždy len žalobca voči žalovanému a naopak, nikdy to tak nebude vo vzťahu žalobca voči druhému žalobcovi alebo žalovaný voči ďalším žalovaným v určitom konaní. Vyplýva to už zo samotnej podstaty sporového konania.</p> <p>Ak teda žalovaný za žiadnych okolností nebude v sporovom konaní v kontradiktórnom postavení voči druhému žalovanému, potom je zřejmé, že nemožno urobiť ani ten záver, že je jeden žalovaný úspešný voči druhému žalovanému. Úspech vo veci sa bude vždy posudzovať len vo vzťahu žalobca – žalovaný, keďže ho možno posudzovať len medzi stranami, ktoré stoja proti sebe.</p> <p>Charakter procesného spoločenstva je determinovaný charakterom predmetu konania, teda hmotnoprávnou úpravou. Samostatné spoločenstvo je také spoločenstvo, kde každý zo spoločníkov má samostatný procesný nárok (povinnosť) voči svojmu procesnému náprotivku. V takom spoločenstve robí každý zo spoločníkov procesné úkony výlučne sám za seba, ich účinky sa môžu vzťahovať len k jeho osobe. Nezaväzuje teda svojím úkonom nikoho iného okrem seba, na rozdiel od spoločenstva nerozlučného.</p>
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka bola žalovaná v konaní o žalobe žalobcu voči sťažovateľke ako žalovanej v 1. rade a ako žalovanému v 2. rade o zaplatenie 168 717,81 eur s príslušenstvom. Podaná žaloba bola žalobcom odôvodnená uzatvorenými zmluvami o pôžičke, na základe ktorých žalobca ako veriteľ poskytol sťažovateľke (ako dlžníkovi) pôžičky v celkovej výške 300 000 eur s 9 % ročným úrokom. S výnimkou poslednej zmluvy o pôžičke žalovaný v 2. rade uzatvoril so žalobcom vo vzťahu k týmto pôžičkám dohody o pristúpení k záväzku. Ku dňu podania žaloby bola žalobcovi uhradená časť pôžičiek vo výške 85 400 eur a úroky z poskytnutých pôžičiek.

	<p>Žalovaný v 2. rade ako konateľ dlžníka (sťažovateľky) a prístupujúci dlžník podľa uzatvorených dohôd o prístupení k záväzku uzatvoril dohody o uznaní dlhu v ktorých potvrdil dlh sťažovateľky a žalovaného v 2. rade (ako prístupujúceho dlžníka) voči žalobcovi.</p> <p>Okresný súd rozsudkom z 15. mája 2018 rozhodol tak, že sťažovateľka a žalovaný v 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 114 600 eur s 9 % úrokmi z omeškania ročne; žalobca má právo na náhradu trov konania voči žalovaným, ktorí sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť trovy konania žalobcovi v rozsahu 100 %; c) sťažovateľka je povinná zaplatiť žalobcovi 54 117,81 eur s 8,25 % úrokom z omeškania ročne; vo vzťahu k nároku uvedenému vo výroku III má žalobca právo na náhradu trov konania voči sťažovateľke v rozsahu 100 %.</p> <p>Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom z 25. októbra 2018 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Vo vzťahu k trovám odvolacieho konania rozhodol krajský súd tak, že žalobcovi a žalovanému v 2. rade priznal ako (podľa krajského súdu) úspešným účastníkom odvolacieho konania voči sťažovateľke nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Sťažovateľka podala proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie. Najvyšší súd o dovolaní sťažovateľky rozhodol napadnutým uznesením tak, že dovolanie odmietol a žalobcovi a žalovanému v 2. rade priznal voči sťažovateľke nárok na náhradu trov dovolacieho konania.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu bol výrok najvyššieho súdu o trovách dovolacieho konania. Najvyšší súd v napadnutom uznesení o týchto trovách rozhodol tak, že priznal ich náhradu voči sťažovateľke nielen žalobcovi, ale aj žalovanému v 2. rade. Podľa názoru ústavného súdu však tak rozhodnúť nemohol.</p> <p>V odôvodnení napadnutého uznesenia vo vzťahu k trovám dovolacieho konania najvyšší súd uviedol, že o nich rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP, pričom rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP). Ako vyplýva z podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh, obdobným spôsobom rozhodol už krajský súd, ktorý však rovnako nebol v otázke trov konania zhovorčivý a uviedol len to, že pri rozhodovaní vychádzal z § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 CSP.</p> <p>Podľa § 60 CSP sú stranami žalobca a žalovaný. Strany v spore majú voči sebe navzájom kontradiktórne postavenie, sú si navzájom protistrany. Ich záujem na výsledku sporu je rozdielny, kontradiktórny. Ich tvrdenia sa navzájom vylučujú, spravidla nemôžu byť obe pravdivé ani obe nepravdivé, pravdivé je práve jedno z nich (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 252 – 254). V kontradiktórnom postavení teda môžu byť vždy len žalobca voči žalovanému a naopak, nikdy to tak nebude vo vzťahu žalobca voči druhému žalobcovi alebo žalovaný voči ďalším žalovaným v určitom konaní. Vyplýva to už zo samotnej podstaty sporového konania.</p> <p>Ak teda žalovaný za žiadnych okolností nebude v sporovom konaní v kontradiktórnom postavení voči druhému žalovanému, potom je zřejmé, že nemožno urobiť ani ten záver, že je jeden žalovaný úspešný voči druhému žalovanému. Úspech vo veci sa bude vždy posudzovať len vo vzťahu žalobca – žalovaný, keďže ho možno posudzovať len medzi stranami, ktoré stoja proti sebe.</p> <p>Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ ide o náhradu trov konania priznanú žalobcovi voči sťažovateľke ako žalovanej v 1. rade, všeobecné súdy podľa ústavného súdu správne vyhodnotili plný úspech žalobcu, keďže súd žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Tento záver platí tak pre rozhodnutie okresného súdu, krajského súdu, ale aj pre rozhodnutie najvyššieho súdu – v tejto časti je teda výrok napadnutého</p>

uznesenia najvyššieho súdu o trovách dovolacieho konania správny.

Otázkou zostalo, ako rozhodnúť o trovách žalovaného v 2. rade, keďže ten odvolanie ani dovolanie nepodal – teda svojím správaním de facto nezapríčinil trovy konania, ktoré vznikli žalobcovi. Podľa názoru ústavného súdu však o žalovanom v 2. rade ani nemalo byť rozhodované, pretože ten už vo svojej podstate nemal byť (a podľa zákona ani nebol) ani účastníkom odvolacieho konania, ani dovolacieho konania.

Ustanovenia § 75 a nasl. CSP upravujú tzv. procesné spoločenstvo – t. j. prípad, keď bude vystupovať na jednej strane viacero subjektov. Zákon pritom rozlišuje (a) samostatné spoločenstvo (upravené v § 76 CSP, podľa ktorého ide o také procesné spoločenstvo, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. Súd rozhoduje o každom nároku a povinnosti samostatne), (b) nerozlučné spoločenstvo (podľa § 77 CSP ako také spoločenstvo, v ktorom ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozsudok musí vzťahovať na každého, kto vystupuje ako žalobca alebo žalovaný; procesný úkon jedného z nich platí i pre ostatných) a napokon (c) nútené spoločenstvo podľa § 78 CSP, v ktorom osobitný predpis vyžaduje pre úspech v spore účasť všetkých subjektov právneho vzťahu.

Charakter procesného spoločenstva je determinovaný charakterom predmetu konania, teda hmotnoprávnou úpravou. Samostatné spoločenstvo je také spoločenstvo, kde každý zo spoločníkov má samostatný procesný nárok (povinnosť) voči svojmu procesnému náprotivku. V takom spoločenstve robí každý zo spoločníkov procesné úkony výlučne sám za seba, ich účinky sa môžu vzťahovať len k jeho osobe. Nezaväzuje teda svojím úkonom nikoho iného okrem seba, na rozdiel od spoločenstva nerozlučného.

Nerozlučné spoločenstvo v konaní je také procesné spoločenstvo, kde úkony jedného subjektu spoločenstva v zásade zaväzujú každý ďalší subjekt, ktorý je členom procesného spoločenstva. Možno konštatovať, že o nerozlučné spoločenstvo ide len vtedy, ak povaha predmetu sporu neumožňuje, aby ten bol prejednaný a rozhodnutý samostatne voči každému zo spoločníkov. Ak dochádza k zmene žaloby, k jej späťvzatiu či k uznaniu alebo vzdaniu sa nároku, je na procesnú perfektnosť takéhoto úkonu potrebný súhlas všetkých procesných spoločníkov vystupujúcich na jednej strane. Vyplýva to z povahy veci, keďže ide o úkony s takzvanou hmotnoprávnou relevanciou, vyžaduje sa súhlas všetkých dotknutých spoločníkov (II. ÚS 375/2019).

Sťažovateľka a žalovaný v 2. rade mali v konaní postavenie samostatných spoločníkov podľa § 76 CSP. Žalovaný v 2. rade prevzal na seba záväzok uspokojiť žalobcu, ak svoj záväzok nesplní dlžník (sťažovateľka), a žalobca tak bol oprávnený vybrať si, či si svoj nárok na plnenie uplatní od sťažovateľky alebo od žalovaného v 2. rade. Záväzok sťažovateľky a žalovaného v 2. rade nie je ich spoločným záväzkom a každý z nich je tak voči žalobcovi solidárnym dlžníkom, ale len sám za seba a aj v súdnom konaní vystupuje samostatne. Každý z nich bol oprávnený proti žalobcovi vzniesť samostatné námietky, z čoho vyplýva možnosť rozdielnej procesnej obrany. Každý zo žalovaných bol oprávnený v konaní robiť samostatné procesné úkony, ako aj samostatne uplatniť opravné prostriedky bez toho, aby sa ich účinky vzťahovali aj na druhého žalovaného. Konajúce všeobecné súdy tak mohli a mali nárok žalobcu prerokovať a rozhodnúť samostatne proti obom žalovaným.

K otázke charakteru spoločenstva medzi solidárne zaviazanými dlžníkmi sa vyjadril aj najvyšší súd, keď v rozhodnutí č. k. 4/Cdo/203/2005 uviedol, že žalovaní solidárni dlžníci sú zásadne samostatnými a nie nerozlučnými spoločníkmi v konaní. Vysvetlil, že právny základ záväzku každého z nich a prípadné námietky proti nemu môžu byť u každého spoločníka posúdené nezávisle. Samotná povaha solidarity sa vyznačuje mnohosťou právnych vzťahov späťých iba totožnosťou plnenia či predmetu plnenia. Solidárny záväzok

	<p>sa ale nemusí vyznačovať totožným obsahom, rôznosť práv a povinností k tomu istému plneniu je tu prípustná. Ak teda ide o samostatné záväzky, ktoré nemusia byť ani obsahovo totožné, potom už táto skutočnosť vylučuje, že by mohlo ísť medzi solidárnymi dlžníkmi o také spoločné práva, aby sa rozsudok musel vzťahovať na všetkých. Rozsudok sa nemusí vzťahovať na všetkých žalovaných solidárnych dlžníkov a o nerozlučné spoločenstvo nepôjde tiež preto, že veriteľ si môže zvoliť, či bude o celé plnenie žalovať všetkých alebo len niektorých spoludlžníkov. Z hmotného práva, podľa ktorého je len na úvahe veriteľa, či bude celé plnenie alebo jeho časť žiadať len od niektorého alebo od všetkých solidárnych dlžníkov, totiž vyplýva, že pasívne vecne legitimovaný je ktorýkoľvek solidárny dlžník sám osebe. Už z toho, že o založení procesného spoločenstva medzi solidárnymi dlžníkmi rozhoduje iba vôľa veriteľa (pôjde o tzv. dobrovoľné spoločenstvo), vyplýva záver o samostatnosti spoločníkov. Okrem toho, aj keby boli žalovaní všetci solidárni dlžníci, nemusí sa rozsudok vzťahovať na všetkých, lebo každému z nich prislúchajú jeho (resp. aj jeho) osobné námietky, ktoré budú posudzované iba vo vzťahu k nemu samému. Výsledok sporu tak môže vyznieť inak pre solidárneho dlžníka, ktorý vzniesol námietku premlčania svojho dlhu, než pre jeho spoludlžníka, ktorý tak neurobil. Rôznosť rozsudku môže byť dôsledkom aj napr. odpustenia dlhu voči jednému zo spoludlžníkov, ktoré nemá vplyv na povinnosť ostatných, alebo nemožnosťou plnenia na strane jedného z nich, pričom aj splatnosť záväzkov jednotlivých solidárnych dlžníkov nemusí byť totožná a záväzok každého z nich sa premlčí zvlášť (okrem rozsudku najvyššieho súdu č. k. 4/Cdo/203/2005 pozri tiež rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6/Cdo/544/2015, nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 375/2019).</p> <p>Z rozsudku krajského súdu vyplýva, že žalovaný v 2. rade odvolanie nepodal – podala ho len sťažovateľka. Práve s ohľadom na spomínaný princíp samostatného procesného spoločenstva teda krajský súd o žalovanom v 2. rade nemal vôbec rozhodovať – vo vzťahu k nemu sa márnym uplynutím lehoty na podanie odvolania stal rozsudok okresného súdu právoplatným a neskôr aj vykonateľným. To platí bez ohľadu na to, že súčasťou argumentácie sťažovateľky boli aj okolnosti súvisiace so žalovaným v 2. rade. Ak teda žalovaný v 2. rade v odvolacom konaní už nebol jednou zo strán konania, potom krajský súd nebol oprávnený rozhodovať o trovách odvolacieho konania žalovaného v 2. rade, pretože tie mu nemali vzniknúť. Ak mu vznikli – tým, že odvolací súd ho nechal, aby sa k veci vyjadril, potom toto pochybenie v žiadnom prípade nemôže byť na ťarchu sťažovateľky.</p> <p>S ohľadom na vyjadrenie sťažovateľky, ktorá uvádza, že jej nie je zrejmé, „na základe akého argumentu bola odmietnutá časť ústavnej sťažnosti Sťažovateľky napádajúca výrok rozsudku odvolacieho súdu o náhradu trov konania Žalovaného 2 voči Sťažovateľovi, keďže takýto výrok odvolacieho súdu je zjavne neústavný a arbitrárny, očividne v ústavnej rovine v rozpore s právom na spravodlivý proces, keďže jednoduchá aplikácia § 60 CSP a § 255 CSP tak bola zjavne nesprávna, a túto arbitrárnosť nenapravil ani dovolací súd“, ústavný súd poukazuje na časť III.1 uznesenia z predbežného prerokovania (konkrétne body 23 a nasl.), kde ústavný súd podrobne vysvetlil, že pokiaľ ide o rozsudok krajského súdu, ústavný súd nebol oprávnený výrok o trovách odvolacieho konania preskúmať – pretože tento rozsudok nebol samotnou ústavnou sťažnosťou sťažovateľky napadnutý (z petitu ústavnej sťažnosti vyplýva, že za porušiteľa sťažovateľka označila len najvyšší súd).</p> <p>Ústavný súd s ohľadom na uvedené vyslovil porušenie práva na súdnu ochranu sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokem napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým priznal žalovanému v 2. rade náhradu trov konania voči sťažovateľke ako žalovanému v 1. rade, pretože napadnuté uznesenie v tejto časti považuje za zjavne svojvoľné, arbitrárne a právne nesprávne.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru</p>	

ústavného súdu, ESEP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	trovy konania procesné spoločenstvo-samostatné

spisová značka	III. ÚS 494/2022
populárny názov	Určenie vlastníckeho práva
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	26.01.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 11 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Pri strete dvoch základných práv musí všeobecný súd najprv rozpoznať, ktoré základné práva strán sú v hre, a potom s prihliadnutím na všetky rozhodné okolnosti veci musí rozhodnúť tak, aby, pokiaľ to je možné, zostalo zachované z oboch základných práv čo najviac. Pokiaľ to nie je možné, potom bude potrebné dať prednosť tomu základnému právu, v ktorého prospech svedčí všeobecná idea spravodlivosti, resp. všeobecný princíp. Aplikáciu dotknutých ustanovení právnych predpisov všeobecnými súdmi, v dôsledku ktorej pri zvažovaní relevantných okolností uprednostnili vlastnícke právo žalobcu k spornej nehnuteľnosti s odôvodnením, podľa ktorého uzavretie kúpnej zmluvy medzi žalobcom a jeho právnym predchodcom bolo spôsobilé založiť dobromyseľnosť držby žalobcu, nemožno považovať za ústavne neakceptovateľnú.
skutkový stav a základné fakty	Žalobca sa žalobou na okresnom súde domáhal proti pôvodnej sťažovateľke určenia, že je spoluvlastníkom k pozemku, ktorý nadobudol na základe kúpnej zmluvy od predávajúceho, ktorý bol v čase uzavretia tejto zmluvy zapísaný v katastri nehnuteľností ako spoluvlastník v podiele 2/5 na základe notárskej zápisnice. Okresný súd rozsudkom z 31. marca 2016 žalobe vyhovel. Krajský súd rozsudok okresného súdu na odvolanie pôvodnej sťažovateľky potvrdil. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením rozsudku okresného súdu a poukázal na to, že sťažovateľka mala v rokoch 2000 až 2010 prinajmenšom upozorniť žalobcu na spornosť jeho spoluvlastníctva. Keďže tak neurobila, nebolo možné dospieť k záveru, že by držba žalobcu z titulu kúpnej zmluvy bola neoprávnená a nedobromyseľná.
z odôvodnenia	V odôvodnení rozsudku sa krajský súd v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku okresného súdu a na ich zdôraznenie len doplnil, že pôvodná sťažovateľka nepoprela v konaní vedomosť, že po povolení vkladu jej vlastníckeho práva k spornému pozemku nebol vykonaný zápis jej vlastníckeho práva na list vlastníctva, a preto mala v rozhodnom období rokov 2000 až 2010 prinajmenšom upozorniť žalobcu na spornosť vo vlastníckom práve k pozemku, čo neučinila. Podľa krajského súdu žalobca mal postavenie dobromyseľného držiteľa z titulu kúpnej zmluvy a na tom nič nemenia ani námietky pôvodnej sťažovateľky smerujúce k nedostatkom notárskej zápisnice o osvedčení držby v prospech jeho právneho predchodcu. V konaní podľa krajského súdu nebolo preukázané, že by držba žalobcu z kúpnej zmluvy bola neoprávnená a nedobromyseľná. Okresný súd rozsudkom z 31. marca 2016 určil, že žalobca je podielovým

	<p>spoluvlastníkom pozemku. V konaní bolo preukázané, že k pozemku bol vykonaný duplicitný zápis v prospech vlastníckeho práva pôvodnej sťažovateľky, ktorá k nemu nadobudla výlučné vlastnícke právo na základe dvoch kúpnych zmlúv. Aj napriek povoleniu vkladu oboch listín nebol vykonaný ich zápis do katastra. Okresný súd dospel k záveru o splnení podmienok vydržania práva žalobcu k pozemku. Z toho je zrejmé, že bol posúdený stret práv na nadobudnutie vlastníctva vydržaním a vlastníka na ochranu majetku. Pri strete dvoch základných práv musí všeobecný súd najprv rozpoznať, ktoré základné práva strán sú v hre, a potom s prihliadnutím na všetky rozhodné okolnosti veci musí rozhodnúť tak, aby, pokiaľ to je možné, zostalo zachované z oboch základných práv čo najviac. Pokiaľ to nie je možné, potom bude potrebné dať prednosť tomu základnému právu, v ktorého prospech svedčí všeobecná idea spravodlivosti, resp. všeobecný princíp (I. ÚS 353/04, I. ÚS 3571/10, I. ÚS 1826/11).</p> <p>Zo skutkového stavu veci vyplýva, že podstatou sporu bolo posúdenie duplicity zápisov v katastri a navzájom si konkurujúcich titulov v spojení so zohľadnením špecifických okolností či individuálnych rozmerov dôležitých pre dosiahnutie spravodlivého riešenia otázky nadobudnutia práv k pozemku. Vzhľadom na to, že z titulu nadobudnutia spornej nehnuteľnosti zo strany žalobcu bolo vydržanie, úlohou súdov bolo aj odpovedať na otázku, či bolo možné jeho držbu považovať za dobromyseľnú ako pri jeho vstupe do držby, tak aj počas jej plynutia.</p> <p>Pôvodná sťažovateľka napadnutému rozhodnutiu vyčítala najmä nezohľadnenie individuálnych okolností veci. S tým sa nemožno stotožniť. Súdny zohľadnil predovšetkým vedomosť pôvodnej sťažovateľky o nezapísaní jej vlastníckeho práva k pozemku v katastri a na neprimerane dlhú dobu jej pasivity pri realizácii účinnej ochrany jej vlastníckeho práva. Na druhej strane bolo poukázané na to, že žalobca nemal dôvod pochybovať o správnosti zápisu v katastri pri uzavretí kúpnej zmluvy v roku 2000, keď na jej základe došlo k zápisu jeho vlastníckeho práva k pozemku. Súdny nepriznal význam ani sťažovateľkou tvrdným nedostatkom notárskej zápisnice a zároveň ďalej zdôraznil v prospech žalobcu svedčiacu skutočnosť, že dobromyseľnosť jeho držby nebola žiadnym spôsobom narušená ani počas plynutia desaťročnej vydržacej lehoty. Aplikáciu dotknutých ustanovení právnych predpisov všeobecnými súdmi, v dôsledku ktorej pri zvažovaní relevantných okolností tejto veci uprednostnili vlastnícke právo žalobcu k spornej nehnuteľnosti s odôvodnením, podľa ktorého uzavretie kúpnej zmluvy medzi žalobcom a jeho právnym predchodcom v roku 2000 bolo spôsobilé založiť dobromyseľnosť držby žalobcu, preto nemožno považovať za ústavne neakceptovateľnú. Rozsudok krajského súdu nevykazuje ústavne relevantné nedostatky, ktoré by umožňovali vyhovieť ústavnej sťažnosti sťažovateľky. Preto jej ústavnej sťažnosti nebolo vyhovieť.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol tak, že v konaní pokračoval s dedičkami sťažovateľky a ústavnej sťažnosti nevyhoveli.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>rozhodnutie-odôvodnenie arbitrážnosť kataster nehnuteľností-vklad vlastníctvo-určenie vlastníckeho práva súd-procesný postup nehnuteľnosť-evidencia</p>

<p>spisová značka</p>	<p>III. ÚS 517/2022</p>
<p>populárny názov</p>	<p>Zmena členov senátu po pridelení veci</p>

sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.02.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 38 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Z hľadiska podstaty a obsahu základného práva na zákonného sudcu garantovaného čl. 48 ods. 1 ústavy je akceptovateľné a udržateľné také prerozdelenie už pridelenej veci, t. j. veci už skôr pridelenej tak sudcovi spravodajcovi a súčasne aj ostatným členom senátu všeobecného súdu ako zákonným sudcom, podľa ktorého bude vec pridelená novému senátu toho istého všeobecného súdu, ktorého členom je sudca, ktorému vec bola pôvodne pridelená ako sudcovi spravodajcovi, avšak ostatní členovia nového senátu sa zmenili v súlade s rozvrhom práce príslušného všeobecného súdu.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka sa správnou žalobou na krajskom súde domáhala proti žalovanej Sociálnej poisťovni zrušenia jej rozhodnutia, ktorým sťažovateľke zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osoby 12. decembra 2013, keďže do uvedeného dátumu bola sťažovateľka registrovaná na príslušnom daňovom úrade. Sťažovateľka tvrdila, že povinné nemocenské a dôchodkové poistenie jej zaniklo už 30. novembra 2013, a to na základe jej žiadosti o zrušenie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, ktorej Prešovský samosprávny kraj 11. októbra 2013 vyhovel. Krajský súd svojím rozsudkom z 9. novembra 2017 vyhovel správnej žalobe sťažovateľky, zrušil rozhodnutie žalovanej a vec vrátil na ďalšie konanie. Proti rozsudku krajského súdu podala žalovaná kasačnú sťažnosť. Najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom zrušil rozsudok krajského súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. Napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu nadobudol právoplatnosť 30. mája 2022.
z odôvodnenia	Podstata námietok sťažovateľky je založená na jej tvrdení, že v preskúmvanej veci nerozhodoval senát zložený zo zákonných sudcov, keďže v čase pridelenia jej veci náhodným výberom senátu 27S podľa rozvrhu práce dve miesta členov tohto senátu neboli obsadené. Sťažovateľka taktiež namietala nekompletnosť spisového materiálu v predmetnej veci, ktorý neobsahuje potvrdenie o pridelení spisu, ako aj spôsob, akým najvyšší správny súd vyhlásil rozsudok v predmetnej veci. Vec sťažovateľky bola pridelená do senátu 7S, ktorý napriek neobsadeniu jeho dvoch ďalších členov bol spôsobilý vykonávať v predmetnej veci úkony a rozhodovať o nej. Fungovanie neobsadeného senátu upravené čl. VIII ods. 5 rozvrhu práce, podľa ktorého v prípade neúplného senátu, v ktorom je miesto sudcu podľa rozvrhu práce neobsadené, zastupuje neprítomného člena v párných kalendárnych mesiacoch sudca zastupujúceho senátu uvedený v osobitnej časti rozvrhu práce na druhom mieste a v nepárných kalendárnych mesiacoch sudca zastupujúceho senátu v osobitnej časti rozvrhu práce na treťom mieste. Inštitút zastúpenia zákonného sudcu pozná zákon o súdoch v prípade vzniku náhlej prekážky, ktorá bráni zákonnému sudcovi, ktorému bola vec pridelená, vykonávať úkony a rozhodovať vo veci po kratší čas ako šesť týždňov. V takomto prípade podľa § 51 ods. 7 zákona o súdoch má byť vec pridelená sudcovi určenému rozvrhom práce na zastupovanie tohto zákonného sudcu, pričom pridelenie veci sa vykonáva v čase, keď sa zistí náhla prekážka. Na účely tohto ustanovenia sa za náhlu prekážku v práci považuje aj čerpanie dovolenky. Z uvedeného je zrejmé, že v limitoch daných § 51 ods. 7 zákona o súdoch platný rozvrh práce v čl. VIII ods. 5 stanovoval zrozumiteľný a jasný spôsob

zastupovania členov neobsadených senátov, a to ďalšími sudcami z povolania v čase pridelenia veci sťažovateľky už pôsobiacimi na najvyššom správnom súde. V tejto súvislosti sa žiada dodať, že na všetkých týchto sudcov sa bez rozdielu vzťahuje základná povinnosť podľa § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov: „Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranné, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom.“

V preskúvanom prípade však nešlo o vznik náhlej prekážky, ale dôvodom neobsadenosti všetkých členov senátu 7S bolo kreovanie najvyššieho správneho súdu, resp. jeho jednotlivých senátov. Z časových súvislostí (vznik najvyššieho správneho súdu, rozvrh práce najvyššieho správneho súdu účinný od 5. augusta 2021, pokynový listok súdnej kancelárii z 13. augusta 2021, pridelenie veci najvyšším správnym súdom 17. augusta 2020) sa však zvolený postup najvyššieho správneho súdu javí ako snaha o riadny výkon spravodlivosti a ochranu ďalších práv účastníkov konania predovšetkým základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zo strany najvyššieho správneho súdu, a nie ako cieľná snaha o svojvoľné ovplyvnenie zloženia senátu. Tomuto záveru navyše zodpovedá aj ustanovenie rozvrhu práce (pozri čl. V), ktorý organizáciu a del'bu práce v senáte prenecháva predsedovi senátu. Samotným pridelením preskúvanej veci bol teda vytvorený aj časový priestor pre predsedov senátu, ktorí v čase uskutočnenia pridelenia veci už v príslušnom senáte boli zaradení, na oboznámenie sa s vecami z dôvodu ich následného prerozdelenia jednotlivým členom dotknutých senátov. Vzhľadom na uvedené podľa ústavného súdu postup najvyššieho správneho súdu súvisiaci s pridelením veci jednotlivým neobsadeným senátom, v ktorých boli obsadené len miesta predsedov senátov, nemožno vzhľadom na okolnosti tejto veci považovať za ústavne neakceptovateľný.

Najvyšší správny súd následne prijatím opatrenia č. 1 zaradil do senátu 7S, t. j. do senátu, do ktorého bola náhodným výberom pridelená vec sťažovateľky, ďalších dvoch členov senátu, a to späťne s účinnosťou od 20. augusta 2021 (k dátumu preloženia uvedených zákonných sudcov na najvyšší správny súd). V súlade s čl. V ods. 3 rozvrhu práce sa po prijatí opatrenia č. 1 títo sudcovia stali automaticky zákonnými sudcami v tejto veci.

Požiadavka zákazu svojvoľného odňatia veci zákonnému sudcovi má svoje vyjadrenie v už spomínanom § 51 ods. 7 zákona o ústavnom súde, ktorý rieši krátkodobú neprítomnosť zákonného sudcu skrze inštitút zastupovania zákonného sudcu, ale taktiež v § 51 ods. 4 tohto zákona. Podľa § 51 ods. 4 zákona o súdoch, podľa ktorého sa náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom podľa rozvrhu práce alebo jeho zmeny prerozdeľujú už pridelené veci aj v prípade: a) dlhodobej šesť týždňov presahujúcej neprítomnosti zákonného sudcu, ktorému bola vec pridelená, b) zmeny v obsadení súdu sudcami, a to vrátane zmeny v dôsledku dočasného pridelenia sudcu; pri zmene v zložení senátu sa vec ponecháva v pôvodnom senáte alebo sa prerozdeľí do iného senátu, kde sa zaraďuje sudca spravodajca tak, aby prerozdelenie veci bola zabezpečená rovnomerná zaťaženosť senátov na súde, c) výraznej nerovnomernosti zaťaženosť sudcov a d) ak bol zákonný sudca, ktorému bola vec pridelená, z konania a rozhodovania vo veci vylúčený.

V preskúvanom prípade došlo k zmene obsadenia súdu, ktorá je podľa § 51 ods. 4 zákona o súdoch okolnosťou podmieňujúcou prerozdelenie už raz pridelených veci náhodným výberom novému zákonnému sudcovi. Zároveň však uvedené ustanovenie v časti vety za bodkočiarkou v prípade zmeny v obsadení súdu spočívajúcej iba v zmene členov senátu preferuje ponechanie už raz pridelených vecí v senáte, v ktorom je zaradený jej sudca spravodajca pri

zohľadnení rovnomernej zaťažnosti jednotlivých senátov.

K ústavnej akceptovateľnosti zmeny členov senátu, do ktorého bola vec sťažovateľa pridelená na základe zmeny rozvrhu práce, zároveň zaujal stanovisko i ústavný súd, ktorý odlišné v podstate opozitné právne názory jednotlivých senátov ústavného súdu na túto otázku zjednotil uznesením č. k. PL. z. ÚS 2/2015 z 18. marca 2015, v ktorom plénum ústavného súdu prijalo stanovisko, podľa ktorého z hľadiska podstaty a obsahu základného práva na zákonného sudcu garantovaného čl. 48 ods. 1 ústavy je akceptovateľné a udržateľné také prerozdelenie už pridelených vecí, t. j. vecí už skôr pridelených tak sudcovi spravodajcovi a súčasne aj ostatným členom senátu všeobecného súdu ako zákonným sudcom, podľa ktorého bude vec pridelená novému senátu toho istého všeobecného súdu, ktorého členom je sudca, ktorému vec bola pôvodne pridelená ako sudcovi spravodajcovi, avšak ostatní členovia nového senátu sa zmenili v súlade s rozvrhom práce príslušného všeobecného súdu.

Z tohto pohľadu sa riešenie uvedené v čl. V ods. 3 rozvrhu práce, ktorým sa zabezpečilo, aby noví sudcovia mohli byť priamo zaradení do senátov, ktoré dovtedy neboli plne obsadené, zdá byť pragmatické. V súlade s § 51 ods. 4 zákona o súdoch totiž sudkyňou spravodajkyňou v pridelených veciach mohla byť len predsedníčka senátu a z uvedeného dôvodu si vzniknutá procesná situácia nevyžadovala nové prerozdelenie už pridelených vecí.

Na základe uvedeného možno podľa ústavného súdu konštatovať, že postup zvolený najvyšším správnym súdom v preskúmvanej veci zodpovedá štandardom stanoveným v zákone o sudcoch pre obdobnú situáciu. Zmena v obsadení zákonného senátu bola v predmetnej veci vykonaná v súlade s platným rozvrhom práce na základe vonkajších faktorov (zmena v obsadení súdu, kreovanie najvyššieho správneho súdu) a nebola poznačená okolnosťami, ktoré by mohli indikovať úmysel ovplyvniť výsledok sporu.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že postup najvyššieho správneho súdu v preskúmvanej veci pri pridelení veci zákonnému senátu možno považovať za zlučiteľný s podstatou sťažovateľkou uvedených základných práv, ktorých porušenie namieta.

Sťažovateľka namietala taktiež nedostatky spisu krajského súdu, ktoré mali spočívať v absencii potvrdenia o prevzatí a pridelení veci na najvyššom súde. Vydanie potvrdenia o prevzatí a pridelení veci je podľa § 54 ods. 10 zákona o súdoch povinnosťou súdu, ktorá má zabezpečovať oprávneným osobám možnosť kontroly pridelenia veci zákonnému sudcovi. V spisovom materiáli najvyššieho správneho súdu, ktorý bol ústavnému súdu zaslaný v prílohe vyjadrenia k ústavnej sťažnosti sťažovateľky, je ihneď za predkladacou správou krajského súdu vložené potvrdenie o prevzatí a pridelení veci sťažovateľky na najvyššom súde. Z tohto potvrdenia vyplýva, že vec sťažovateľky bola prevzatá 23. apríla 2018 o 10:46:13 h a náhodným výberom bola pridelená do senátu sp. zn. 9 Sžsk (sp. zn. 9Sžsk/39/2018). Pre úplnosť je potrebné dodať, že v spise sa nachádza aj potvrdenie o prevzatí a pridelení veci najvyššieho správneho súdu, z ktorého vyplýva, že vec sťažovateľky bola 17. augusta 2021 o 11:12:21 h pridelená do oddelenia nedávkové sociálne veci sudcovi tohto súdu 27 Sžsj a je vedená pod sp. zn. 9Sžsk/39/2018. Spomínané potvrdenia boli vytvorené automaticky programovým a technickým vybavením schváleným ministerstvom spravodlivosti. V súvislosti s ďalšími nedostatkami, resp. nezrovnalosťami registra a zberného spisu (absencia záznamu dokumentov v registri), ústavný súd po prezretí spisu ústavný súd zistil, že rozhodnutia, ktorých absenciu v registri sťažovateľka namietala, sú súčasťou spisu najvyššieho správneho súdu aj s doručenkami preukazujúcimi ich doručenie. V zbernom spise najvyššieho správneho súdu je teda priebeh konania v predmetnej veci pred najvyšším súdom, ako aj najvyšším správnym súdom preukazne zaznamenaný. Sťažovateľka navyše v konaní nepredložila žiadne dôkazy o tom, žeby sa v priebehu konania v záujme ochrany jej práv dovoľovala doručenia potvrdenia o

	<p>prevzatí a pridelení veci zo strany najvyššieho súdu, resp. najvyššieho správneho súdu, resp. žeby na ten účel využila svoje procesné práva (napr. právo nazerať do spisu, právo podať námietku zaujatosti), ktorých realizácia v priebehu konania dotvára a zabezpečuje ochranu ústavného základného práva na zákonného sudcu. Ústavný súd preto aj v súvislosti s námietkami týkajúcimi sa nedostatkov vedenia spisu došiel k záveru o nedostatku ich právnej relevancie vo vzťahu k namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv.</p> <p>Sťažovateľka napokon namietala porušenie svojich práv aj v súvislosti s postupom najvyššieho správneho súdu pri vyhlásení napadnutého rozsudku v dôsledku toho, že na ten istý čas určil termín verejného vyhlásenia rozsudku vo viacerých veciach. Každá vec má mať podľa nej jedinečný individuálne určený čas vyhlásenia rozsudku. V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné poznamenať, že formálna i materiálna individualizácia rozhodnutí súdov je zabezpečená naplnením zákonných náležitostí rozhodnutia, a nie individuálnym určením času jeho vyhlásenia. Sťažovateľka preto odôvodnenie svojej argumentácie v tejto časti založila celkom zjavne na dôvodoch, ktoré v okolnostiach tejto veci nemajú zjavne žiadnu relevanciu.</p> <p>Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu, ako aj postup predchádzajúci jeho vydaniu za ústavne udržateľné, pretože nezistil, že by postup najvyššieho správneho súdu v preskúvanom konaní bol poznačený svojvôľou, ktorá by zakladala dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľkou označených práv, a preto jej ústavnej sťažnosti nevyhovel.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	súd-rozvrh práce sudca-zákonný súd-senát sudca-všeobecného súdu súd-procesný postup

spisová značka	III. ÚS 593/2022
populárny názov	Konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	07.02.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 2
analytická právna veta	Ak možno ochranu toho istého subjektívneho práva dosiahnuť viacerými typmi konaní v správnom súdnictve, voľba konkrétneho z nich je vecou procesnej autonómie žalobcu. V prípade konkurencie žalobných typov je výber druhu správnej žaloby, ktorou sa uplatňuje ochrana subjektívnych práv, zverený do dispozičnej sféry žalobcu. Podľa názoru ústavného súdu musí existovať výslovná zákonná opora na to, aby správny súd mohol konkurenciu správnych žalôb neakceptovať a ako materiálne neprípustnú posúdiť určitú správnu žalobu z dôvodu, že jej podaniu nepredchádzalo využitie návrhu na začatie iného typového konania v správnom súdnictve.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľke bolo rozhodnutím Sociálnej poisťovne zo 7. januára 2016 uložená povinnosť zaplatiť penále. Toto rozhodnutie bolo určené do vlastných rúk sťažovateľky a bolo jej neúspešne doručované a 14. januára 2016 bolo uložené

	<p>na pošte. Predmetné rozhodnutie sťažovateľka prevzala 20. januára 2016. Proti prvostupňovému rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie, ktoré bolo odovzdané na poštovú prepravu 3. februára 2016. Ústredie Sociálnej poisťovne sťažovateľku listom zo 4. apríla 2016 vyrozumelo, že odvolanie považuje za oneskorené. Písomnosť určená do vlastných rúk sa podľa názoru Sociálnej poisťovne podľa v tom čase účinnej dikcie § 212 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) považovala za doručení tretím dňom od jej uloženia na pošte potom, čo predošlé dva pokusy o doručenie ostali bez výsledku. Účinky doručenia listu nastali 15. januára 2016, v dôsledku čoho bol posledným dňom lehoty na podanie odvolania 2. február 2016.</p> <p>Proti postupu Sociálnej poisťovne sa sťažovateľka bránila podaním žaloby proti nečinnosti orgánu verejnej správy. Krajský súd žalobe rozsudkom z 27. septembra 2018 vyhovel a Sociálnej poisťovni uložil, aby o odvolaní sťažovateľky konala a rozhodla.</p> <p>Prvý rozsudok správneho súdu bol rozsudkom najvyššieho súdu z 29. januára 2020 zrušený. Rozsudkom z 12. novembra 2020 správny súd sťažovateľkinu žalobu proti nečinnosti zamietol. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka kasačnú sťažnosť, ktorú kasačný súd napadnutým rozsudkom zamietol ako nedôvodnú.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je námietka, podľa ktorej sa správne súdy nevysporiadali s otázkou včasnosti podaného odvolania voči prvostupňovému rozhodnutiu, a vecne súvisiaca námietka, ktorou sťažovateľka odmieta názor kasačného súdu o potrebe prioritizácie všeobecnej správnej žaloby, ktorou sa bolo možné domáhať preskúmania listu, pred žalobou proti nečinnosti. Keďže obe sťažnostné námietky spolu neoddeliteľne súvisia, ústavný súd pristúpil k ich prieskumu vo vzájomnej previazanosti.</p> <p>Ústavný súd ako ľudsko-právny súd a zároveň súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) rešpektuje ústavný koncept plynúci z čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa základného práva zakotveného v čl. 46 ústavy možno domáhať len v medziach zákonov, ktoré tento ústavný článok vykonávajú. Medzi také zákony patrí aj Správny súdny poriadok, ktorého existenciou si štát plní záväzok zabezpečiť pre každého možnosť, aby sa spôsobom ustanoveným v týchto zákonoch domáhal svojich práv na súde, prípadne na inom orgáne Slovenskej republiky. Preto aj najvyšší správny súd, ktorý poskytuje sťažovateľke súdnu ochranu v správnom súdnictve, musí na jednej strane rešpektovať obmedzenia, ktoré zo zákonnej právnej úpravy pre poskytovanú súdnu ochranu plynú, na druhej strane však v konkrétnej (druhej) otázke nesmie určovať také limity justičnej ochrany, ktoré obmedzujú realizačný priestor pre uplatnenie základných práv a slobôd a zároveň ich zákonodarca neustanovuje. Nie sú to totiž (správne) súdy, ktoré by výsledkami rozhodovacej činnosti mali v našom ústavnom systéme legitimitu obmedzovať základné právo na súdnu ochranu pôvodným (originárnym) spôsobom. Tieto úvahy napokon potvrdzuje aj zákonná koncepcia procesného práva napríklad v podobe obmedzenia žalobného práva v správnom súdnictve lehotami, potrebou 5 vyčerpania riadnych opravných prostriedkov, ktorých použitie umožňujú osobitné predpisy, alebo normatívnym uložením povinnosti zahrnúť do správnej žaloby zákonom predikované náležitosti.</p> <p>Na základe uvedených východísk a za účinného právneho stavu podľa názoru ústavného súdu platí, že ak možno ochranu toho istého subjektívneho práva dosiahnuť viacerými typmi konaní v správnom súdnictve, voľba konkrétneho z nich je vecou procesnej autonómie žalobcu. V prípade konkurencie žalobných typov je výber druhu správnej žaloby, ktorou sa uplatňuje ochrana subjektívnych práv, zverený do dispozičnej sféry žalobcu. Podľa názoru ústavného súdu musí existovať výslovná zákonná opora na to, aby správny súd mohol konkurenciu správnych žalôb neakceptovať a ako materiálne neprípustnú posúdiť určitú správnu žalobu z dôvodu, že jej podaniu nepredchádzalo využitie návrhu na začatie iného typového konania v správnom súdnictve. V danom prípade takejto zákonnej opory niet. § 244 ods. 1 Správneho súdneho poriadku totiž podmieňuje</p>

prípustnosť žaloby proti nečinnosti iba neúspešným vyčerpaním sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov alebo neúspešným vyčerpaním podnetu podľa zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov. Správne súdy v sťažovateľkinej veci prioritizovali využitie všeobecnej správnej žaloby proti listu na úkor žaloby proti nečinnosti, možnosti procesnej obrany žalobou proti nečinnosti vlastnou rozhodovacou praxou podstatne limitovali (redukovali) a žalobe proti nečinnosti priznali v podstate subsidiárny charakter. Predmetné obmedzenia však z platnej a účinnej právnej úpravy nerezultujú. Inak povedané, takáto správnymi súdmi kreovaná procesná redukcia nevyplýva z posolstva zákonodarcu a ani zo zákonodarnej vôle právno-normatívne vtelenej do Správneho súdneho poriadku.

V nadväznosti na uvedené sa potom ústavný súd nemôže stotožniť ani s odôvodnením najvyššieho správneho súdu, podľa ktorého otázka včasnosti podaného odvolania voči prvostupňovému rozhodnutiu nie je rozhodujúca, pričom hľadanie odpovedí na ňu mohlo byť predmetom súdneho konania o všeobecnej správnej žalobe podanej voči listu. V danom prípade konkurencie správnych žalôb sa sťažovateľka ako žalobca uchádzala o ochranu subjektívnych práv žalobou proti nečinnosti, v ktorej argumentovala aj včasnosťou podania predmetného odvolania, čo by aktivovalo povinnosť odvolacieho orgánu o odvolaní konať a rozhodnúť podľa § 218 zákona o sociálnom poistení. Zákon o sociálnom poistení totiž zakotvuje z hľadiska právnej istoty nie najvhodnejšiu procesnú konštrukciu, ktorá nevyžaduje, aby správny orgán svoj záver o oneskorenosti podaného odvolania vyjadril v štandardnom rozhodnutí. Žaloba proti nečinnosti sa v zmysle § 242 ods. 1 Správneho súdneho poriadku účelovo orientuje na odstránenie nečinnosti správneho orgánu v začatom administratívnom konaní. Decízny postoj o včasnosti sťažovateľom podaného odvolania je tak podstatný pre záver o tom, či administratívne konanie vedené v jeho veci bolo právoplatne ukončené a či je odvolací orgán v tomto konaní nečinný. Bolo preto povinnosťou správneho súdu na uvedenú rozhodujúcu otázku, od ktorej zodpovedania v podstate závisel sťažovateľkin prístup k druhému stupňu správneho konania, poskytnúť relevantnú odpoveď. Ústavný súd v súvislosti s napadnutým rozsudkom, ktorým bola žaloba proti nečinnosti zamietnutá, podotýka, že podstatou súdneho rozhodnutia nie je len výrok sám osebe, ale tiež jeho prepojenosť s dôvodmi, na ktorých je založený. Hoci teda výrok napadnutého rozsudku je zamietavý (čo evokuje meritórne rozhodnutie), pre ústavný súd je na tomto mieste rozhodujúce, že povaha určitého rozhodnutia sa nutne neodvíja len od formulačnej konštrukcie výroku, ale tiež aj od dôvodov, v ktorých výrok nachádza argumentačnú oporu.

Ústavný súd nespochybňuje, že argumentácia kasačného súdu, podľa ktorej sa žalobou proti nečinnosti nemá suplovať všeobecná správna žaloba proti opatreniu orgánu verejnej správy (list), sa z hľadiska efektivity súdnej ochrany javí ako logická. List je opatrením orgánu verejnej správy, ktorého súdny prieskum je možný na základe všeobecnej správnej žaloby postupom podľa § 177 a nasl. Správneho súdneho poriadku. Rovnako si ústavný súd uvedomuje, že prípustnosť žaloby proti nečinnosti v okolnostiach sťažovateľkinej veci v podstate znamená konvalidáciu márneho uplynutia lehoty na podanie všeobecnej správnej žaloby proti opatreniu (listu). Náprava načrtnutého nedostatku zákonnej koncepcie prípustnosti nečinnostnej žaloby však v slovenskom ústavnom systéme nepatrí správne (kasačnému) súdu. Je vyhradená zákonodarcovi, keďže medze základných práv a slobôd možno upraviť len zákonom (čl. 13 ods. 2 ústavy). Súčasne ústavný súd podotýka, že účel všeobecnej správnej žaloby, ktorou sa žalobca dovoľáva prieskumu určitého aktu (listu), a žaloby proti nečinnosti, nie je v detailoch úplne identický. Inak povedané, v konaní o žalobe proti nečinnosti nemožno preskúmavať prípadné vady rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy alebo iných zásahov orgánov verejnej správy, ktoré s námietkou pasivity organizačných štruktúr verejnej správy nesúvisia.

Pokiaľ ide o argumentáciu kasačného súdu, v ktorej poukázal na nález zo 17. mája 2016, pozornosť ústavného súdu neunikol podstatný rozdiel medzi

	<p>predmetným nálezom a sťažovateľkinou vecou. Rozdielnosť oboch právnych vecí spočíva v tom, že v okolnostiach nálezu zo 17. mája 2016 sťažovatelia všeobecne správne žaloby (žaloby podľa druhej hlavy piatej časti vtedy platného Občianskeho súdneho poriadku) podali a najvyšší súd následne konanie o nich zastavil, lebo podľa jeho názoru bolo potrebné podať žalobu proti nečinnosti alebo žalobu proti nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy. Ratio decidendi nálezu zo 17. mája 2016 spočíva ústavno-právnej požiadavke na preskúmateľnosť aktov správnych orgánov, ktoré nemajú typickú povahu rozhodnutia, zároveň však ovplyvňujú subjektívno-právne postavenie žalobcu. Pritom v období účinnosti Občianskeho súdneho poriadku tento právny predpis (na rozdiel od Správneho súdneho poriadku) prieskum opatrení orgánov verejnej správy explicitne neupravoval. Ústavný súd však v náleze zo 17. mája 2016 ústavno-právne neposudzoval okolnosti typické pre sťažovateľkinu vec, a to, že sťažovateľka všeobecnú správnu žalobu proti opatreniu nepodala, lehota na jej podanie uplynula márne, pričom následne sa správnej súdnej ochrany domáhala podaním žaloby proti nečinnosti. Je teda zjavné, že právne názory vyslovené v náleze zo 17. mája 2016 nie sú na okolnosti sťažovateľkinej veci použiteľné.</p> <p>Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Predmetného porušenia sa správne súdy dopustili tým, že poskytnutie ochrany v správnom súdnictve viazali bez náležitej opory v zákonnej úprave na určitý žalobný typ (všeobecná správna žaloba) a so zreteľom na to v konaní o žalobe proti nečinnosti odmietli dať odpoveď na otázku, ktorá bola pre poskytnutie súdnej ochrany sťažovateľke kardinálna.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
kľúčové slová	správne súdnictvo-konanie proti nečinnosti podmienky konania

spisová značka	III. ÚS 625/2022
populárny názov	Väzba - trvanie väzby, nahradenie väzby
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	26.01.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 5 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 3 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3
analytická právna veta	Obsahom základného práva podľa čl. 17 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju miernejším opatrením, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe. Nahradenie väzby zákonom ustanovenou garanciou a s tým spojené obmedzenia sú benefitom obvineného, ktorý mu umožňuje napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu väzby byť stíhaný na slobode. Odmietnutie nahradenia väzby s poukazom na abstraktné formulačné

	<p>konštrukcie bez dostatočného previazania na skutkové okolnosti konkrétnej veci, najmä so zreteľom na osobu a minulosť sťažovateľa, charakter trestnej činnosti, jej spôsob a miesto jej páchania, vykazuje takú mieru všeobecnosti, neadresnosti a hypotetickosti, že by mohli byť základom obmedzenia osobnej slobody neurčitého okruhu obvinených osôb bez jasných a racionálne uchopiteľných dôvodov tak závažného obmedzenia základných práv.</p> <p>Pokiaľ všeobecné súdy odmietli nahradiť väzbu alternatívnymi prostriedkami, mali uviesť konkrétne (nie abstraktné) dôvody, pre ktoré nahradenie väzby nie je možné. Argumentačne všeobecné a strohé konštatovania nedávajú odpoveď na otázku, z akých skutkovo konkrétnych dôvodov nebolo možné väzbu sťažovateľa nahradiť. Bez uvedenia konkretizačných skutkových okolností nemožno identifikovať žiaden súvis takýchto konštatovaní s tvrdenou nemožnosťou nahradenia väzby.</p>
<p>skutkový stav a základné fakty</p>	<p>Uznesením vyšetrovateľa z 10. marca 2020 bolo začaté trestné stíhanie a 11. marca 2020 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi.</p> <p>Sťažovateľ bol uznesením okresného súdu z 15. marca 2020 vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, O prepustenie z väzby žiadal bez úspechu viacerými žiadosťami.</p> <p>Rozsudkom okresného súdu z 10. marca 2021 bol sťažovateľ uznaný vinným, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní troch rokov. Rozsudok bol uznesením krajského súdu z 8. júna 2021 zrušený v celom rozsahu. Rozsudkom okresného súdu zo 16. februára 2022 bol sťažovateľ uznaný vinným, bol mu uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní troch rokov a šiestich mesiacov.</p> <p>Tento rozsudok bol uznesením krajského súdu z 30. júna 2022 zrušený v celom rozsahu, pričom vec bola vrátená okresnému súdu, Okresný súd v danej veci dosiaľ nerozhodol.</p> <p>Žiadosťou z 19. mája 2022 sa sťažovateľ domáhal prepustenia z väzby na slobodu. Uznesením z 25. mája 2022 okresný súd predmetnú žiadosť zamietol pre pretrvávanie dôvodov väzby uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie okresného súdu doplnil o výrok, ktorým rozhodol o nenahradení väzby sťažovateľa písomným sľubom.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je námietka prietáhov vznikajúcich v procese meritórneho rozhodovania v trestnej veci sťažovateľa a súvisiaci nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia, ako aj námietka deficitu odôvodnenia nenahradenia väzby sťažovateľa miernejším opatrením.</p> <p>K prvej sťažnostnej námietke ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou podotýka, že predmet napadnutého trestného konania nie je zvlášť právne a faktický obťažný. Z podkladov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, nevyplýva také správanie sťažovateľa, ktoré by prispelo k vzniku zbytočných prietáhov v konaní. A napokon, postup okresného súdu, ktorého rozhodnutia boli krajským súdom dvakrát zrušené v dôsledku viacerých chýb (napríklad procesne neperfektný postup pri dokazovaní, nevyrovnanie sa so všetkými okolnosťami podstatnými pre rozhodnutie, nedostatky pri hodnotení dôkazov či nedostatok odôvodnenia), sa ústavnému súdu nejaví ako efektívny a sústredený. Vznik zbytočných prietáhov však nie je možné pričítať krajskému súdu, ktorého uznesenie sťažovateľ napáda, pretože krajský súd na vzniku predmetných prietáhov nijakým spôsobom neparticipoval.</p> <p>Pokiaľ ide o nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia v súvislosti so zbytočnými prietahmi vo veci samej, podstatu tejto argumentácie vníma ústavný</p>

súd tak, že krajský súd mal pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zohľadniť celkovú dĺžku konania v merite z hľadiska jej dopadu na dôvodnosť väzby, ktorú sťažovateľ predostrel v predmetnej sťažnosti. Inak povedané, ak je konanie v merite veci poznačené neefektívnym postupom okresného súdu a v dôsledku jeho pochybení sa predlžuje, potom to priamo ovplyvňuje udržateľnosť obmedzenia osobnej slobody sťažovateľa formou väzby. S uvedeným aspektom sa krajský súd nevysporiadal, keď odôvodnenie napadnutého uznesenia redukoval v tom zmysle, že nosnou okolnosťou, ktorou sťažovateľ odôvodnil žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, sú prietahy v konaní vo veci samej, ku ktorým malo dôjsť v časovom úseku od 16. februára 2022. Krajský súd nereagoval na argumenty, ktorými sťažovateľ namietal skutočnosť, že väzobne stíhaný je od marca 2020, pričom obžaloba bola podaná v septembri 2020 a v merite trestnej veci nebolo dosiaľ rozhodnuté.

Ak krajský súd poukazuje na to, že v sťažovateľovej veci nedošlo k prekročeniu zákonom ustanovenej maximálnej lehoty trvania väzby, ústavný súd uvádza, že to samo osebe neznamená, že kratšie trvajúca väzba musí byť nevyhnutne ústavne udržateľná. Dĺžka konania v merite veci totiž môže nepriaznivo ovplyvniť udržateľnosť väzby aj vtedy, keď ešte nie je prekročená zákonom stanovená maximálna lehota väzby. Väzba musí v každom okamihu jej trvania spĺňať požiadavku primeranosti. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy už viackrát uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje viaceré práva, okrem iného aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou. S touto konštatáciou potom úzko súvisí aj obsah základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy. Ústavný súd konštatuje, že tieto závery neboli v napadnutom uznesení náležite reflektované ani zhodnotené. Odôvodnenie napadnutého uznesenia, pokiaľ ide o formuláciu odpovedí na argumenty sťažovateľa namietajúce vznik zbytočných prietahov v merite trestnej veci, ústavný súd vyhodnotil ako nedostatočné.

V súvislosti s námietkou nedostatku odôvodnenia napadnutého uznesenia, pokiaľ ide o nenahradenie sťažovateľovej väzby, ústavný súd dáva do pozornosti svoj právny názor, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a sťažnostného súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvostupňové a sťažnostné konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového aj druhostupňového – sťažnostného), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania. Vzhľadom na uvedené argumentačné línie a obsahovú spätosť (spojitosť) uznesenia okresného súdu s napadnutým uznesením je ústavný súd názoru, že odôvodnenie nenahradenia väzby sťažovateľa miernejším opatrením nie je ústavne akceptovateľné.

Okresný súd podotkol, že nahradenie väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka pri dôvode väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku nie je možné, pretože predmetný dohľad by bol nevyhnutný po dobu 24 hodín, čo pri danom inštitúte nie je možné zabezpečiť. Ďalej okresný súd vo všeobecnosti poukázal na charakter trestnej činnosti, ako aj na spôsob a miesto jej páchania. Z uvedeného dôvodu nahradenie väzby nepovažoval za vhodné, a to ani pri súčasnom nariadení elektronického monitoringu. Okresný súd ďalej podotkol, že sťažovateľ je stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, kde s poukazom na § 80 ods. 2 Trestného poriadku možno nahradiť väzbu zárukou záujmového združenia občanov alebo dôveryhodnej osoby, prijatím sľubu alebo uložením dohľadu len vtedy, ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu, ktoré v danom prípade neboli identifikované.

Krajský súd uznesenie okresného súdu doplnil v tom zmysle, že podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku rozhodol o neprijatí písomného sľubu obžalovaného, pričom súčasne uviedol, že v danej veci okresný súd nemal

skúmať existenciu výnimočných okolností prípadu podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku, pretože sťažovateľ nie je stíhaný za obzvlášť závažný zločin. Súčasne však podotkol, že nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka nie je vhodné vzhľadom na minulosť sťažovateľa a jeho osobu tak, ako ju popísal v súvislosti s trvaním dôvodov väzby.

Ústavný súd podotýka, že obsahom základného práva podľa čl. 17 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju miernejším opatrením, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe. Nahradenie väzby zákonom ustanovenou garanciou a s tým spojené obmedzenia sú benefitom obvineného, ktorý mu umožňuje napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu väzby byť stíhaný na slobode (teda s využitím proporcionálne miernejšieho prostriedku zásahu do osobných práv – R 44/2018; m. m. napr. I. ÚS 487/2021). Ústavný súd opakovane uvádza, že väzba je vážnym zásahom do osobnej slobody. Preto je povinnosťou všeobecných súdov obzvlášť citlivo zvažovať argumenty pre ďalšie trvanie väzby. Z ustanovení Trestného poriadku priamo vyplýva povinnosť všeobecných súdov skúmať, či je v prípade dôvodnosti väzby možné väzbu nahradiť alternatívnymi prostriedkami

Všeobecné súdy odmietli nahradiť väzbu sťažovateľa s poukazom na abstraktné formulačné konštrukcie bez dostatočného previazania na skutkové okolnosti konkrétnej veci, najmä so zreteľom na osobu a minulosť sťažovateľa, charakter trestnej činnosti, jej spôsob a miesto jej páchania. Takéto úvahy vykazujú takú mieru všeobecnosti, neadresnosti a hypotetickosti, že by mohli byť základom obmedzenia osobnej slobody neurčitého okruhu obvinených osôb bez jasných a racionálne uchopiteľných dôvodov tak závažného obmedzenia základných práv. Odkaz krajského súdu na popis osoby sťažovateľa uvedený v súvislosti s odôvodnením trvania väzby (predchádzajúce, už zahladené odsúdenia bez náležitého prevýchovného účinku na sťažovateľa) nie je pre ústavný súd dostačujúci, pretože odôvodnenie nenahradenia väzby nemožno upínať len na odôvodnenie existencie a trvania dôvodu väzby. V takom prípade by existencia prostriedkov nahradzujúcich väzbu, pri ktorých využití musí byť dôvod väzby daný, v podstate stratila zmysel. Nemožno sa stotožniť ani s paušálnou argumentáciou, podľa ktorej väzbu podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) nie je možné nahradiť dohľadom probačného a mediačného úradníka, pretože takáto kontrola by bola nevyhnutná po dobu 24 hodín, čo pri danom inštitúte nemožno zabezpečiť. Neušlo pozornosti ústavného súdu jednak to, že takto formulované obmedzenie možnosti nahradenia väzby z platnej a účinnej normatívnej úpravy nevyplýva, jednak to, že sťažovateľ žiadal súčasne o nariadenie tzv. elektronického monitoringu. V obdobnej súvislosti ústavný súd už v minulosti uviedol, že zo zákona č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyplýva, že technickým zariadením možno pobyt a pohyb monitorovať aj 24 hodín denne (m. m. napr. III. ÚS 523/2021).

Preskúmaním odôvodnenia uznesenia okresného súdu v spojení s napadnutým uznesením, ktoré tvoria jeden celok, preto ústavný súd dospel k záveru, že všeobecné súdy sa v okolnostiach preskúmvanej veci nezaoberali možnosťou nahradenia väzby sťažovateľa dostatočným spôsobom. Pokiaľ všeobecné súdy odmietli nahradiť väzbu alternatívnymi prostriedkami, mali uviesť konkrétne (nie abstraktné) dôvody, pre ktoré nahradenie väzby nie je možné. Argumentačne všeobecné a strohé konštatovania nedávajú odpoveď na otázku, z akých skutkovo konkrétnych dôvodov nebolo možné väzbu sťažovateľa nahradiť. Bez uvedenia konkretizačných skutkových okolností nemožno identifikovať žiaden súvis takýchto konštatovaní s tvrdenou nemožnosťou nahradenia väzby. Z týchto dôvodov je potrebné napadnuté uznesenie, ktoré v aspekte nenahradenia väzby v podstate odobrilo zbavenie osobnej slobody sťažovateľa, kvalifikovať ako arbitrárne, pretože ním došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5

	ústavy. Vzhľadom na zistené porušenie základných práv sťažovateľa bolo napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy zrušené s tým, že vec sa krajskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 tretej vety ústavy vracia na ďalšie konanie.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	rozhodnutie-odôvodnenie väzba-preskúmanie väzobných dôvodov väzba-nahradenie väzby

spisová značka	III. ÚS 647/2022
populárny názov	Zaplatenie súdneho poplatku
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	16.02.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Ak okresný súd zastavil konanie len z dôvodu zjavného omylu sťažovateľky pri zaplatení súdneho poplatku spočívajúcom v nesprávnom určení špecifického symbolu, ktorý navyše nebol obligatórnym identifikátorom realizovanej platby, došlo k pochybeniu pri uplatňovaní relevantných pravidiel zákona o súdnych poplatkoch, ktorého výsledkom je odopretie súdnej ochrany sťažovateľke ako žalobcovi, ktorý sa domáhal rozhodnutia o uplatnenom práve.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka sa žalobou domáhala uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť jej 35 000 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia. Okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku 2 100 eur. Podľa záznamu o zložení bola 19. júla 2018 zložená platba v sume 2 000 eur. Okresný súd preto vyzval sťažovateľku na doplatenie súdneho poplatku v sume 100 eur. K výzve pripojil „Poštový poukaz ekonomický“ (pre platbu na pošte), „Platobný predpis“ a označenie údajov, ktoré majú byť použité pri platbe prevodom z účtu v banke. Lehota na doplatenie poplatku uplynula 13. septembra 2018. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka z 8. októbra 2018 konanie zastavil a žalobcovi vrátil krátený súdny poplatok v sume 1 980 eur. Zastavenie konania odôvodnil tým, že súdny poplatok nebol zaplatený v plnej výške a súd vo veci samej konať nezačal. Sťažovateľka podala sťažnosť proti uzneseniu súdneho úradníka, v ktorom namietala, že svoju povinnosť zaplatiť doplatok súdneho poplatku podľa výzvy súdu splnila, keďže doplatok 100 eur bol zaplatený prevodom na účet označený okresným súdom v platobnom predpise. Uviedla, že v deň doručenia uznesenia súdneho úradníka opäť zaslala čiastku 100 eur na účet súdu podľa výzvy. Výpis z transakčnej histórie z preukazuje odpísanie prostriedkov z účtu sťažovateľky v sume 100 eur v prospech účtu uvedeného v platobnom predpise s uvedením požadovaného variabilného symbolu, avšak s uvedením nesprávneho špecifického symbolu. O sťažnosti sťažovateľky rozhodol sudca okresného súdu sťažnosťou napadnutým rozhodnutím, ktorým sťažnosť zamietol a vrátil sťažovateľke súdny poplatok v sume 100 eur. Sťažnosti nevyhovel z dôvodu, že žalobca bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku 3 2 100 eur, pričom súdny poplatok plnil len čiastočne 18. júla 2018 v sume 2 000 eur. Ďalšou výzvou bol vyzvaný na doplatenie súdneho poplatku v sume 100 eur, pričom doplatok 100 eur zaplatil 5. septembra 2018, ale táto platba bola vrátená 24. septembra 2018 z dôvodu, že

	<p>nesprávne uviedol VS/ŠS. V prípade ďalšieho doplatku 100 eur zo 16. októbra 2018 bola platba evidovaná v zmysle záznamu o jej zložení až 16. októbra 2018, po uplynutí súdom stanovenej lehoty na doplatenie poplatku, preto súd na ňu neprihliadal. Okresný súd uzavrel, že sťažovateľka ani na dodatočnú výzvu súdu z 18. júla 2018 na doplatenie súdneho poplatku v sume 100 eur v predpísanej lehote na účet súdu tento nezaplatila, svoju povinnosť si tak nesplnila, a pretože súd ani nezačal konať vo veci samej, sťažnosť sťažovateľky ako nedôvodnú zamietol.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia práva na spravodlivý proces napadnutým rozhodnutím, ktorým okresný súd konanie zastavil napriek tomu, že súdny poplatok bol v plnej výške v stanovenej lehote zaplatený na súdom uvedený účet.</p> <p>Ústavný súd preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj jemu predchádzajúce uznesenie súdneho úradníka a na vec vzťahujúci sa súdny spis, z ktorých zistil, že platba súdneho poplatku 100 eur bola 5. septembra 2018, t. j. pred vydaním uznesenia súdneho úradníka z 8. októbra 2018 o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, pripísaná na účet uvedený v platobnom predpise. Sudca okresného súdu o prijatí tejto platby súdneho poplatku získal vedomosť ešte pred rozhodovaním o sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu súdneho úradníka. Uvedené vyplýva z oznámenia z 20. decembra 2018, v ktorom bolo uvedené, že „Platba z 5.9.2018 bola vrátená poplatníkovi 24.9.2018 z dôvodu nesprávneho uvedenia E2E referencie“, t. j. z dôvodu nesprávne uvedeného VS/ŠS. Za daného stavu okresný súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia svoje rozhodnutie o zamietnutí sťažnosti sťažovateľky odôvodňoval tým, že doplatok 100 eur zaplatila 5. septembra 2018, ale táto platba bola vrátená 24. septembra 2018 z dôvodu nesprávne uvedeného VS/ŠS. Preto okresný súd uzavrel, že „žalobca ako poplatník, ani na dodatočnú výzvu súdu z 18. júla 2018 na doplatenie súdneho poplatku v sume 100 eur v predpísanej lehote na účet súdu tento nezaplatil, svoju povinnosť si tak nesplnil“.</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že z napadnutého rozhodnutia okresného súdu (ani z uznesenia súdneho úradníka) nie je zrejmé, na základe akej právnej úpravy a akou aplikáciou vzťahujúcej sa právnej úpravy dospeli k záveru, že uvedenie nesprávneho špecifického symbolu (ŠS) pri platbe sťažovateľky zjavne došlej na účet označený v platobnom predpise je dostačujúce pre záver o nezaplatení súdneho poplatku za žalobu v zmysle zákona o súdnych poplatkoch. Ústavnú neudržateľnosť uvedeného záveru podčiarkuje aj skutočnosť, že na samotnom platobnom predpise je upozornenie, v zmysle ktorého bude platba vrátená len v prípade nesprávne uvedeného variabilného symbolu (VS) alebo v prípade úhrady exspirovaného platobného predpisu. V dôsledku absencie akéhokoľvek relevantného a dostačujúceho odôvodnenia v napadnutom uznesení okresného súdu i v uznesení súdneho úradníka sú tieto rozhodnutia nepreskúmateľné, čo samo osebe zakladá porušenie označených práv sťažovateľky. Ústavnú neakceptovateľnosť záverov okresného súdu zvyrazňuje skutočnosť, že pri úhrade prvej časti súdneho poplatku v sume 2 000 eur (ktorej riadne zaplatenie okresný súd nijako nespochybnil) na základe platobného predpisu bola platba „spárovaná“ napriek tomu, že sťažovateľka v prevodnom príkaze žiadny špecifický symbol vôbec neuviedla, uviedla len variabilný symbol.</p> <p>Ústavný súd zdôrazňuje, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu, ktoré je v demokratickej spoločnosti natoľko favorizované, že pri jeho výkone neprichádza do úvahy (zo strany súdov) jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie (I. ÚS 2/08, IV. ÚS 197/2010). Okresný súd zastavil súdne konanie, hoci disponoval informáciou o pripísaní doplatku k súdnemu poplatku na ním samým označený účet v ním samým určenej lehote. Napriek tomuto poznatku došlo k zastaveniu konania len z dôvodu zjavného omylu sťažovateľky pri určení špecifického symbolu, ktorý navyše, ako to vyplýva z okolností uskutočnenia prvej splátky súdneho poplatku, zjavne nebol obligatórnym identifikátorom realizovanej platby. Výsledkom chyby okresného súdu pri uplatňovaní</p>

	<p>relevantných pravidiel zákona o súdnych poplatkoch je odopretie súdnej ochrany sťažovateľke ako žalobcovi, ktorý sa domáhal rozhodnutia o uplatnenom práve.</p> <p>Uvedené zistenia zakladajúce ústavnú neudržateľnosť napadnutého rozhodnutia okresného súdu preto viedli ústavný súd k záveru, že okresný súd porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	poplatok-súdny poplatok-nezaplatenie konanie-zastavenie

spisová značka	IV. ÚS 537/2022
populárny názov	Odmena za právne služby v antidiskriminačnom spore
sudca spravodajca	Ivan Fiačan
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	26.01.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1</p> <p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov</p>
analytická právna veta	<p>Právne prostriedky na ochranu osobnosti v podobe náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch smerujú k ochrane pred znížením dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) a sú v zásade rovnaké s právnymi prostriedkami ochrany pri diskriminácii osôb podľa antidiskriminačného zákona, ktoré tiež pri náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch smerujú k ochrane pred znížením dôstojnosti, spoločenskej vážnosti alebo spoločenského uplatnenia poškodenej osoby (§ 9 ods. 3 advokátskej tarify).</p> <p>Vzhľadom na podobu v predmete ochrany (ľudská dôstojnosť, vážnosť v spoločnosti, spoločenské uplatnenie) možno konštatovať, že neexistuje rozumný dôvod, pre ktorý by ochrana týchto imateriálnych práv mala byť posudzovaná pre účely výpočtu odmeny za právne služby inak v spore o ochranu osobnosti a inak v antidiskriminačnom spore.</p> <p>Konanie vo veci samej nie je odlišným konaním od časti konania o výške trov konania. Preto nie je možné konanie o výške trov konania prerušiť z dôvodu, že na dovolacom súde prebieha (pokračuje) konanie vo veci samej. Rozhodovanie o trovách konania je akcesorickou súčasťou konania o veci samej; o trovách konania súd totiž rozhoduje ex offio (§ 262 ods. 1 CSP). Navonok tvoria jeden celok a majú aj rovnakú spisovú značku. Preto prerušením konania vo veci samej by sa prerušilo konanie ako celok vrátane jeho akcesorických častí, teda aj subkonania o výške trov konania. Pod pojmom „konanie“, ktoré môže súd prerušiť podľa § 164 CSP, možno vykladať ako konanie vo veci samej. Nie je možné prerušiť len určitú časť konania bez toho, aby konanie vo veci samej prebiehalo.</p>
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa ako žalobca žalobou z 3. januára 2011 domáhal na okresnom súde ochrany svojho práva na rovnaké zaobchádzanie a zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy v sume 6 650 eur podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o

	<p>rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (ďalej len „antidiskriminačný zákon“). Dňa 9. decembra 2020 vydal okresný súd rozsudok, ktorým žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Po podaní odvolania sťažovateľom krajský súd 19. januára 2022 rozsudok okresného súdu potvrdil.</p> <p>Dňa 7. apríla 2022 vydal okresný súd prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka uznesenie, ktorým zaviazal sťažovateľa na zaplatenie trov konania vo výške 2 955,72 eur. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie a návrh na odklad vykonateľnosti odvolacieho rozsudku. Sťažovateľ podal sťažnosť aj proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o výške trov konania sťažnosť a návrh na prerušenie konania. Proti uzneseniu o výške trov konania podal sťažnosť aj žalovaný, ktorý namietal nezapočítanie určitých úkonov právnych služieb a náhradu za stratu času.</p> <p>Dňa 27. júna 2022 vydal okresný súd napadnuté uznesenie, ktorým sťažnosť sťažovateľa, ako aj sťažnosť žalovaného zamietol. Podľa okresného súdu v predmetnom spore išlo o porušenie antidiskriminačného zákona, a nie o ochranu osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, preto sa má postupovať podľa § 10 ods. 1 advokátskej tarify, t. j. tarifnou hodnotou je výška požadovanej nemajetkovej ujmy vo výške 6 650 eur. K uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 1Cdo/13/2012 zo 14. novembra 2013 ktorým argumentoval sťažovateľ sa nevyjadril. Takisto sa nevyjadril ani k návrhu na prerušenie konania a nerozhodol o ňom.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Spornou otázkou je to, či možno § 10 ods. 8 advokátskej tarify aplikovať aj na antidiskriminačný spor, v ktorom sa sťažovateľ domáha náhrady nemajetkovej ujmy, teda či možno za tarifnú hodnotu považovať sumu 2 000 eur, a nie výšku požadovanej nemajetkovej ujmy, čo je v prípade sťažovateľa 6 500 eur. Touto otázkou sa v inom antidiskriminačnom spore zaoberal najvyšší súd a toto rozhodnutie bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 146/2014. V ňom najvyšší súd dospel k záveru, že aj v antidiskriminačných sporoch sa uplatňujú právne prostriedky, pri ktorých je zjavná zhoda s tými, aké sú v spore o ochranu osobnosti (§ 13 Občianskeho zákonníka). Podľa najvyššieho súdu nie je žiadny racionálny dôvod, pre ktorý by práve tento druh vecí nemal byť určujúcim pri stanovení tarifnej hodnoty aj v tomto prípade; treba preto (obdobne) aplikovať § 10 ods. 8 vyhlášky.</p> <p>Vzhľadom na to, že ide o rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky tvorí ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Táto síce nie je bezvýnimočne záväzná pre nižšie súdy, v prípade odklonu od nej však súd musí tento odklon odôvodniť (§ 220 ods. 3 CSP). To však nie je tento prípad. Okresný súd sa s týmto rozhodnutím vôbec nevysporiadal a odklon od neho neodôvodnil. Zároveň možno konštatovať, že sám okresný súd po oboznámení sa s týmto rozhodnutím vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti akceptoval právny názor najvyššieho súdu.</p> <p>Najskôr sa ústavný súd zaoberal tým, či možno rozhodnutie R 146/2014 aplikovať aj na tento prípad. Z rozhodnutia krajského súdu vo veci samej z 19. januára 2022 možno konštatovať, že išlo o antidiskriminačný spor. Takisto možno uzavrieť, že skutková situácia v rozhodnutí R 146/2014 je analogická so skutkovou situáciou sťažovateľa. Aj v konaní R 146/2014 sa žalobkyňa domáhala nemajetkovej ujmy vo výške 10 000 eur a súd najskôr považoval túto sumu za tarifnú hodnotu na účely výpočtu ceny za jeden úkon právnej služby. Žalobkyňa v konaní bola neúspešná a súd rozhodoval o výške trov konania, ktoré má uhradiť žalovanému. Najvyšší súd konštatoval, že tarifnou hodnotou je suma 2 000 eur podľa § 10 ods. 8 advokátskej tarify. Takisto nemožno povedať, že by požadovaná ujma bola majetkovou ujmom len preto, že vychádza z výšky platu, o ktorý sťažovateľ prišiel. Sťažovateľ odôvodňuje tento svoj nárok zásahom do nemajetkových práv.</p> <p>Čo sa týka možnosti aplikovať § 10 ods. 8 advokátskej tarify aj na</p>

antidiskriminačné spory, ústavný súd považuje názor najvyššieho súdu za ústavne konformný. Právne prostriedky na ochranu osobnosti v podobe náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch smerujú k ochrane pred znížením dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) a sú v zásade rovnaké s právnymi prostriedkami ochrany pri diskriminácii osôb podľa antidiskriminačného zákona, ktoré tiež pri náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch smerujú k ochrane pred znížením dôstojnosti, spoločenskej vážnosti alebo spoločenského uplatnenia poškodenej osoby (§ 9 ods. 3 advokátskej tarify).

Ustanovenie § 10 ods. 8 advokátskej tarify vymenúva konkrétne súdne spory (vo veciach ochrany osobnosti podľa Občianskeho zákonníka, vo veciach ochrany podľa predpisov o masovokomunikačných prostriedkoch, vo veciach ochrany osobných údajov alebo vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva) a je pravdou, že antidiskriminačné spory medzi nimi vymenované nie sú. Preto je potrebné sa zaoberať otázkou, či je možné tento taxatívny výpočet analógiou rozšíriť aj na antidiskriminačné spory.

Taxatívny výpočet sa zásadne nelíši od jednoduchej normy, ktorá obsahuje len jeden prvok (v tomto prípade len jeden druh sporu). Právna veda pripúšťa dotváranie práva aj pri taxatívnom výpočte (pozri Melzer, F., Metodologie nalézání práva, C. H. Beck, 2011, s. 249), argumentujúc, že zákonodarca sa orientuje len na typické príklady, nie na prípady špecifické. Preto sa treba zaoberať účelom daného pravidla a pokiaľ teleologické argumenty skutočne výrazne svedčia v prospech analogickej aplikácie aj na iné prípady, analógiu je možné použiť. Nemožnosť analógiu rozšíriť tento výpočet je daná len vtedy, ak zistíme, že zákonodarca by nechcel, aby aj skupina prípadov, do ktorej spadá prejednávany prípad (antidiskriminačné spory), nespádala do pôsobnosti danej normy (§ 10 ods. 8 advokátskej tarify). Ak zákonodarca určí, že určité ustanovenie platí len pre tieto prípady a pre žiadne iné, tak z toho vôbec nemusí byť zrejmé, či si bol vedomý existencie aj práve prejednávaneho prípadu (v našom prípade antidiskriminačného sporu). Potom sa možno vždy s ohľadom na predpoklad racionálneho zákonodarcu domnievať, že práve prejednávany prípad, ktorého teleológia vyžaduje rovnaké riešenie ako prípady vo výpočte uvedené, by zákonodarca, ak by si bol vedomý tohto prípadu, do taxatívneho výpočtu tiež zaradil (pozri Melzer, F., Metodologie nalézání práva, C. H. Beck, 2011, s. 249).

Vzhľadom na podobu v predmete ochrany (ľudská dôstojnosť, vážnosť v spoločnosti, spoločenské uplatnenie) možno konštatovať, že neexistuje rozumný dôvod, pre ktorý by ochrana týchto imateriálnych práv mala byť posudzovaná pre účely výpočtu odmeny za právne služby inak v spore o ochranu osobnosti a inak v antidiskriminačnom spore. Preto možno rozhodnutie R 146/2014 považovať za ústavne súladné.

Okresný súd v napadnutom uznesení však ustálenú judikatúru R 146/2014 nezohľadnil; s týmto rozhodnutím v odôvodnení sa vôbec nevysporiadal. Nie je pravda, že sťažovateľ na toto rozhodnutie neupozornil, pretože ho uviedol vo svojom vyjadrení z 10. júna 2022, hoci neuvádza, že ide o rozhodnutie publikované ako R 146/2014, čo však nič nemení na povinnosti súdu sa týmto rozhodnutím ako ustálenou rozhodovacou praxou vysporiadať a zaoberať.

Argumentácia prostredníctvom rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 1 Cdo 13/2012 bola podstatným argumentom sťažovateľa, s ktorým sa súd mal vysporiadať. Bolo povinnosťou súdu byť oboznámený s týmto rozhodnutím ako s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít (iura novit curia). K imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a

rozumne odôvodniť, je ústavne neutržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05).

Na základe uvedeného možno konštatovať, že okresný súd otázku základnej sadzby tarifnej odmeny pri výpočte náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa neposúdil ústavne konformným spôsobom, pretože sa v ňom nevysporiadal s rozhodnutím najvyššieho súdu č. k. 1 Cdo 13/2012, nevysporiadal sa s tým, že toto rozhodnutie tvorí ustálenú súdnu prax, a ak rozhodol inak ako v súlade s týmto rozhodnutím, svoj odklon neodôvodnil. Čo sa týka vecnej správnosti aplikácie § 10 ods. 8 advokátskej tarify na antidiskriminačné spory, ústavný súd konštatuje, že táto aplikácia je ústavne súladná. Okresný súd tak napadnutým rozhodnutím porušil práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vo vzťahu k námietke, že okresný súd mal prerušiť konanie o trovách konania z dôvodu, že prebieha dovolacie konanie, treba uviesť, že CSP neobsahuje normu, ktorá by smerovala k tomuto záveru. V zmysle § 164 CSP „ak súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha súdne alebo správne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu. alebo ak súd dal na také konanie podnet“. Podľa sťažovateľa § 164 CSP žiadnym spôsobom nevylučuje, že konanie o výške náhrady trov konania nemožno prerušiť v prípadoch, ak prebieha konanie, ktorého výsledok bude mať podstatný význam pre rozhodnutie súdu. Sťažovateľ uvádza, že § 164 CSP nerozlišuje, či ide o konanie vo veci samej alebo o konanie, v rámci ktorého súd rozhoduje len o čiastkovom nároku (alebo o výške tohto čiastkového nároku) či o procesnej otázke.

Tento názor sťažovateľa nie je správny. Konanie vo veci samej nie je odlišným konaním od časti konania o výške trov konania. Preto nie je možné konanie o výške trov konania prerušiť z dôvodu, že na dovolacom súde prebieha (pokračuje) konanie vo veci samej. Rozhodovanie o trovách konania je akcesorickou súčasťou konania o veci samej; o trovách konania súd totiž rozhoduje ex offio (§ 262 ods. 1 CSP). Navonok tvoria jeden celok a majú aj rovnakú spisovú značku. Preto prerušením konania vo veci samej by sa prerušilo konanie ako celok vrátane jeho akcesorických častí, teda aj subkonania o výške trov konania. Pod pojmom „konanie“, ktoré môže súd prerušiť podľa § 164 CSP, možno vykladať ako konanie vo veci samej. Nie je možné prerušiť len určitú časť konania bez toho, aby konanie vo veci samej prebiehalo. S prerušením konania je spojený aj závažný dôsledok, a to nevykonávanie procesných úkonov a prerušenie plynutia procesných lehôt (§ 165 ods. 2 CSP). Ak by sa pripustilo prerušenie len časti konania, vznikla by právna neistota v tom, aké úkony súd nemá vykonať a aké procesné lehoty neplynú. Možno dodať, že spojenie „ak prebieha súdne alebo správne konanie“ treba vykladať tak, že ak prebieha „iné“ súdne konanie alebo správne konanie. Iným súdnym konaním sa má na mysli konanie s iným predmetom konania.

V tejto veci sťažovateľ žiadal, aby súd prerušil len časť konania pred okresným súdom, v ktorej súd rozhodoval len o výške trov konania. Dôvodom malo byť prebiehajúce dovolacie konanie, ktorého výsledkom môže byť napr. aj zrušenie odvolacieho rozsudku, a teda podkladu pre rozhodovanie o trovách konania. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktoré sa podáva proti právoplatným rozhodnutiam. Podľa § 262 ods. 2 CSP „o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník“. Je teda zrejme, že súd má o výške náhrady trov konania rozhodnúť po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Žiadne ustanovenie CSP však nehovorí o tom, že podanie dovolania je dôvodom na nerozhodnutie o výške trov konania a takto nesmeruje ani rozhodovacia prax. Preto postup súdu, keď rozhodol po právoplatnosti rozsudku vo veci samej o výške trov konania, hoci bolo proti právoplatnému rozsudku podané dovolanie, je správny.

	<p>Ústavný súd rozumie argumentácii sťažovateľa a možným komplikáciám, ktoré môžu nastať v prípade zrušenia rozsudku v dovolacom konaní za súčasného zaplatenia trov konania. Jedným s preventívnych prostriedkov je aj odklad právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku (§ 444 CSP), ktoré sťažovateľ aj využil, príp. dohoda so žalovaným alebo obrana v prípadnom exekučnom konaní, ak sa žalovaný rozhodne trovy konania vymáhať, eventuálne návrh na vydanie bezdôvodného obohatenia, pokiaľ žiadne z preventívnych krokov nebude úspešné (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 7 Cdo 85/2013, publikované pod č. R 74/2019, ako aj č. k. 5 M Cdo 17/2009, Csach, K. Bezdôvodné obohatenie pri plnení na základe rozhodnutia, ktoré bolo neskôr zrušené, Súkromné právo 4/2022).</p> <p>Podľa § 162 ods. 3 CSP o zamietnutí návrhu na prerušenie konania súd rozhodne spolu s rozhodnutím vo veci samej. Z uvedeného vyplýva, že súd nie je povinný v prípade, ak návrhu na prerušenie konania nemieni vyhovieť, o tomto návrhu samostatne rozhodnúť. Hoci môže táto norma oprávnene vyvolávať polemiku a neprispieva k vytvoreniu právnej istoty, pretože strana 10 by mala byť oboznámená aj s negatívnym rozhodnutím o určitej procesnej otázke, vyplýva z nej to, že okresný súd nepochybil, ak o návrhu na prerušenie konania nerozhodol samostatným uznesením.</p> <p>Vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa tak možno konštatovať, že postupom súdu, ak nerozhodol o prerušení konania, nedošlo k porušeniu práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.</p> <p>Sťažovateľ namietal aj porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 dodatkového protokolu. Keďže priznanie náhrady trov konania v nesprávnej (vyššej) výške sa negatívne prejavilo v majetkovej sfére sťažovateľa, bolo ústavnej sťažnosti aj vovzťahu k právu vlastníť majetok vyhovené (podobne II. ÚS 402/2021, II. ÚS 397/2021, III. ÚS 528/2021).</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že znesením okresného súdu z 27. júna 2022 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a právo pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov</p>	<p>R 146/2014</p>
<p>súvisiace právne predpisy</p>	
<p>klúčové slová</p>	<p>analógia-legis/zákona trovy konania výklad (interpretácia)-rozširujúci spor-antidiskriminačný konanie-prerušenie</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.